Eduskunta
Ympäristövaliokunta

Asiantuntijalausunto
17.2.2022

Asia: E 4/2022 vp

ASIANTUNTIJALAUSUNTO KOSKIEN KOMISSION TIEDONANTOA HIILEN KESTÄVISTÄ KIERTOKULUISTA

Yhteenveto tiedonannosta ja taustaa

Komissio antoi 15.12.2021 tiedonannon kestävistä hiilenkierroista (engl. Sustainable Carbon Cycles) (COM(2021) 800 final). Tiedonanto sisältää osiot koskien hiiliviljelyä, hiilenkiertoa ja -sidontaa teknisten ratkaisuiden avulla ja hiilen poistoyksiköihin liittyvää sertifiointijärjestelmää. Neuvoston puheenjohtajamaa Ranska painottaa tiedonannon käsittelyssä hiiliviljelyä ja sertifiointia.

Työ- ja elinkeinoministeriö on osallistunut valtioneuvoston selvityksen valmisteluun.

Työ- ja elinkeinoministeriön lausunto käsittelee erityisesti hiilenkiertoa ja sidontaa teknisten ratkaisuiden avulla sekä sertifiointijärjestelmää.

Teolliseen hiilenkiertoon ja –sidontaan liittyvät ratkaisut

Teollisia hiilenkiertoon ja -sidontaan liittyviä ratkaisuja voivat olla esimerkiksi hiilidioksidin talteenotto, -käyttö ja varastointiratkaisuiden (ml. hiilidioksidin talteenotto, käyttö ja varastointi (CCUS), bioenergian hiilidioksidin talteenotto, käyttö ja varastointi (BECCUS) ja ilmankehän hiilidioksidin suora talteenotto (DAC). Myös erilaiset biotalous- ja rakennustuotteet ovat mahdollisia teollisia hiilenkiertoa ja -sidontaa mahdollistavia ratkaisuja.

Teollisille hiilenkiertoon ja –sidontaan liittyville ratkaisuille esitetään seuraavia tavoitteita (yhteenveto):

- Vuoteen 2028 mennessä jokainen talteen otettu, kuljetettu, käytetty tai varastoitu hiilidioksidimäärä tulee mitata ja raportoida alkuperän mukaan.
- Vähintään 20 % kemikaaleissa ja muovituotteissa käytetystä hiilestä tulisi olla fossiilittomista lähteistä vuoteen 2030 mennessä
- 5 Mt hiilidioksidia tulisi vuosittain poistaa ilmakehästä ja varastoida pysyvästi 2030 mennessä

Toimenpiteinä esitetään muun muassa
- Menetelmän kehittäminen määrittämään ilmastohyöty puuperäisistä rakennustuotteista ja muista rakennusmateriaaleista, jotka voivat toimia hiilivarastoina
- Menetelmän kehittäminen biotalouden EU-tason ja kansallisten politiikkatoimien maankäyttövaikutusten arvioimiseksi sekä teknisen tuen tarjoamiseksi jäsenvaltioille
- Käynnistää selvitys hiilioksidin kuljetusverkostosta ja päivittää CCS-direktiivin ohjeistukset
- Rahoittaa hiilidioksidin teollisia poistoratkaisuja EU-rahoitusinstrumenteilla

Hiilen poistoyksiköiden sertifiointiin liittyvä sääntelykehys

Komissio on aloittanut valmistelun hiilensidonnan liittämiseksi EU:n ilmastoarkkitehtuuriin. Hiilen poistoyksiköiden sertifiointiin liittyvä sääntelykehys tulisi ensin keskittymään EU:n alueella toteutettaviin ratkaisuihin.

Sertifiointi tulisi toimimaan perustana hiilensidontaratkaisuiden markkinoille huomioiden sekä maankäyttöön että teollisuuteen liittyvät ratkaisut. Komission mukaan haasteita sertifiointiin aiheuttavat tekniset asiat. Poistettu hiilidioksidi voi vapautua takaisin ilmakehään. Lisäksi mittauksissa on vaikeuksia, jotka aiheuttavat epävarmuutta. Komissio antanee ehdotuksen hiilensidonnan laskentatavoista ja sertifioinnista vuoden 2022 lopulla. Komissio toimii vuorovaikutteisesti valmistelun yhteydessä.

Yhteenveto työ- ja elinkeinoministeriön näkemyksistä

Työ- ja elinkeinoministeriö (jäljempänä TEM) suhtautuu myönteisesti mahdollisuuksiin kehittää teollisia hiilenkierto- ja sidontaratkaisuja, kuten bioenergian hiilidioksidin talteenotto, käyttö ja varastointi (BECCUS).

Teolliset ratkaisut tulee nähdä merkittävänä osana hiilen kestävien kiertokulkujen kokonaisuutta. TEM on varauksellinen sellaisia ratkaisuja kohtaan, jossa hiilen kestäviä kiertokulkuja koskevat edistämistoimenpiteet painotettaisiin tai rajattaisiin pelkästään maankäyttösektorin ratkaisuihin.

TEM suhtautuu myönteisesti siihen, että kehitetään menetelmiä kestävästi tuotettujen puurakennustuotteiden ja muiden hiiltä varastoivien rakennusmateriaalien ilmastohyötyjen todentamiseksi.

TEM painottaa, että hiilidioksidin talteenottoon, hyödyntämiseen tai varastointiin liittyvät edistämistoimet tulee ensisijaisesti suunnata kannusteisiin.

TEM painottaa, että hiilidioksidin geologista varastointia koskevan direktiiviin (CCS-direktiivi, 2009/31/EY) liittyvässä työssä tulee ottaa huomioon myös näkökohdat, jotka liittyvät hiilidioksidin siirtoon laivakuljetuksella sekä hiilidioksidin varastointiin maan rajojen ulkopuolella.

TEM painottaa, että sertifikaattijärjestelmän lisäksi myös muiden edistämistoimien käyttöä osana EU:n ilmasto- ja energialainsäädäntöä

tulee tarkastella. Erityisesti soveltuvuus suhteessa päästökauppajärjestelmään on oleellista.

TEM suhtautuu myönteisesti tiedonannon esitykseen seurantavaatimuksesta koskien talteen otetun hiilidioksidin alkuperää.

TEM pitää kannatettavana EU:n tutkimus- ja kehittämisrahoituksen hyödyntämistä teollisten hiilenkierto- ja hiilensidontaratkaisuiden kehittämiseksi.

Juho Korteniemi
johtava asiantuntija
työ- ja elinkeinoministeriö, energiaosasto